

S Z I N H Á Z.

SIEGFRIED, FIDELIO ÉS KÉT TÁNCJELENET A TATAI SZABADTÉRI JÁTÉKOK MŰSORÁN.

Az idei kerti ünnepre díszbeöltözött a tatai park. A hatalmas platán, mely tavaly tépett koronával szomorkodta végig a Vernusz-barlang lankadt búbáját, most fejedelmi pompával emelte roppant zöld baldachinját a lombkulisszás szín fölé. Ebben az évben a természet valósággal elárasztotta Flóra tékozló bőségszarujából a növényzetet buja teltséggel. A tatai park hullámozó smaragd kárpitjai közt kicsillanó kék tavak, a romantikus romok merengő bazaltjai közt zengő vízsugarak, egy finom mívű empire palazzino, a felhőtlen ég kék selyme az idei tavasz tündéri dekorációjában csakugyan páratlan és feledhetetlen keretet adtak nemcsak magának a szabadtéri előadásnak, hanem a nézőtérnek is, amely fényével, gazdagságával és előkelőségével szintén elengedhetetlen színfoltja a káprázatos képnek.

A szabadtéri előadás mindig társadalmi esemény is. Ünnepe, helikoni kartánca a kultúrának, amelyben az előadást a nézőtérhez s a nézőteret az előadáshoz kell hangolni. A salzburgi Festspielek Európa intellektuális szalónjává avatták a gyönyörű barokk dómteret s az idén a tatai parkban, még mielőtt a zenekar megszólalt volna, már egy európai koncert sok változatú polifóniája csendült meg a közönség körében is. A megnövekedett idegenforgalom visszhangja élénken érezhető volt a szabadtéri játékok népes tribünjein. Hatezer néző soraiban képviselve volt úgyszólván a kontinens minden nemzete s a magyarság valamennyi társadalmi rétege is. Az ünnepség társadalmi részének rendezősége mindenestre kitűnően végezte munkáját. Most nézzük a művészi rendezést.

Az első előadás maga két részből állt, egy könnyedebb táncprogrammból s egy elég súlyos és nagy művészi felkészültséget kívánó opera előadásból. Az első rész sikere, hatása, látványos és artisztikus szépsége felülmult minden várakozást. A második résznél sem a művészi teljesítményben volt a hiba, a kisszámú Wagner-rajongó s a magas zenekultúrával rendelkező műértő előtt vitán felül áll, hogy a Siegfried harmadik felvonásának tatai szabadtéri előadása zenei életünk komoly, nagy művészi eseménye volt. De tagadhatatlan az is, hogy itt nem számoltak eléggé a közönség teherbíró képességével. Mire a Siegfried előadására került a sor, a szem és a fül már annyi izgalmas benyomást kapott, a lélek szépséggel annyira ittasult volt már, hogy szinte kábultan a sok ingertől tompultan lélt el, amikor a legfeszültebb felfokozottságot kívánták volna tőle. A közönség egy része a szószeros értelmében kimerült már, mikor Wotan világbíró dárdája megvillant és hatalmas szózata Erdát idézte a Föld méhéből. Ezeket már csak a tűzvarázs bíboros izzású látványossága ragadta meg az előadásból, de az opera dübörgő, félelmes szépségei jórészt elvesztek számukra.

Panaszra azonban ezeknek sem volt okuk. A műsor róluk sem feledkezett meg. Nádor Mihály táncjátékának könnyed, kedves zenéje, a tüzes spanyol táncok felkorbácsoló ritmusai, az édesen ringó bécsi keringők s az

egész kerti ünnepséggé sziporkázó melódia-tűzijátéka mindenkit egyformán elandalított. Közben a halavány csillagok felé madárcsicsergés trillázó tömjéne fodrozódott föl s a nem éppen távoli tavakról a békák kardala szólt bele a remegő triolák lassan hangorkánna dagadó árába. A balett második képe a schönbrunni park táncos garden partija olyan káprázatos látványosság volt, amely dekoratív szépségben csakugyan fölülmúlta mindazt, amivel eddig a tati előadások méltán kérkedhettek.

A fákon kigyulladó színes holdak, a lombok remegő résein kivillanó zsirandolok gyertyalángjainak nyugtalanul imbolygó csillagai, a fény balusztrádós lépcsőzeten levonuló udvar, a színek szivárványorgiája, a bársonyok, selymek, brokátok hullámainak, a prémekek és tollak fehér lavináinak, az ékszerek, drágakövek és fémdiszek fényeinek csillanó pompája, a Reichstadti herceg törékeny, mélabús hattyú-álma, Elsler Fanny (Szalay Karola) bájos porcellánszerűsége, a szilaj Taglioni (Ottrubay Melinda) örvénylő temperamentuma s az egész bécsi udvar minden gazdagsága egyetlen hatalmas szimfóniába olvadtak, amely mozdulatokból, színekből, fényekből és melódiákból volt hangszerelve olyan színen, amelynél impozánsabbat, megfelelőbbet keresve sem találhattak volna. Teljessé vált a hatás, mikor a park távolabbi részeit is bekapcsolták a látványosságba. A keringő édes ittasultsága tovább harapódzott s a lombok messze háttérében kirajzolódtak az esti Bécs fényudvaros szilhuettjei az árnyszerűen suhanó párok sejtelmes kavargásával. A táncköltemény szereplői közül elismeréssel kell még említeni Bordy Bellát, Harangozó Gyulát, Toronyi Gyulát és Kőszegi Ferencet. A zenekart nagy lendülettel vezényelte Kenessey Jenő. De a káprázatos látványosság igazi költői a koreográfiai és kosztümszépségek összeállítója Sz. Tüdős Klára és az egésznek formába öntője és mozgatója Oláh Gusztáv főrendező.

Kevésbé látványos, de misztikus szépségekben, babonásan borzongató költészetben, az ősi népképzlet robusztus vízióinak lenyűgöző hatalmában annál gazdagabb volt az est második száma, a Szent Fáklya, ez a remekbe készült magyar tánclegenda, amelynek szövegét és koreográfiáját Dohnányi Ernő két híres opuszára, a Rurália Hungarica és a Szimfónikus percek zenéjére Galafrés Elza készítette.

Az égi hatalmak és a zabolátlan ősi természet babonás erői harcolnak. A dombtetőn álló, áhítatos paraszti kezek primitív művészetével faragott Mária-szobor, a Mennyei Patrona megelevenedik, odaadja égő fáklyáját a lánynak, hogy felgyujthassa a lápot, amelynek gonosz lidércei és vámpírjai kedvesét, az ifjú pásztorot gyötrik és fogvatartják. A legények és lányok szilajul dobogó éjjeli körtánca az életfa körül, a lép lidérchadának kísértetkavargása, a rohanás a szent fáklyával a fekete éjszaka rémségei közt, majd a felgyujtott lép lobogó vérvilága és végül a felszabadult pásztorok és a fehér lebegésű lányok, a vágató paripák fehér szálltán érkező csikósok hitszárnyain lelkendező hálahimnusza a megváltott Föld hajnalódo békéjében olyan megragadó képei a mély szimbolikájú zene és tánckölteményének, amelyeknek hatása alól percekig nem tudott szabadulni a megbűvölt közönség. A táncköltemény főszereplői itt is Szalay Karola, Bordy Bella. Ottrubay Melinda, Kőszegi Ferenc, Brada Rezső és Harangozó Gyula voltak. A zenekart Fleischer Antal vezényelte, aki a milánói Scalaban is nagy sikerrel dirigálta a Rurália Hungaricát.

A műsor második operai részében Wagner tetralógiájából a Siegfried harmadik felvonása került előadásra. Az előadás külön érdekessége volt, hogy maga a kastély ura, gróf Esterházy Ferenc rendezte és vezényelte.

Esterházy Ferenc kitűnő, képzett zenész és elismert zeneszerző. Bécsben már nem egyszer vezényelt igen szép sikerrel. A wagneri partitúra hősi erejét és zengését nagy lendülettel hozta ki a zenekarból, amely élt a kezében. Kár, hogy a Siegfried harmadik felvonása, amelyben úgyszólván végig magánszólamok énekelnek, amelyben egyetlen karrész, de a finálét leszámítva, úgyszólván még egy kettős sincs, nem alkalmas szabadtéri előadásra. A szinte legyőzhetetlen nehézségeket figyelembe véve, a produkció még így a műsor végére illesztve, a fáradt közönségre is hatást tett, amit a vezénylő karmester fegyelmet tartó biztosságának, az énekesek, Némethy Ella, Szántó Enid, Schorr Frigyes és Strack Tivadar nagyszerű teljesítményének s a tűzvarázs monumentális látványosságának s a végső duó szárnyaló zengésének lehet köszönni. A közönség mindenestre nagy benyomásokkal távozott az idén az első tatai szabadtéri előadásról.

A tatai szabadtéri játékok második nagy estje Beethoven Fideliojának előadása volt, az Esterházy grófok régi várkastélyának meglehetősen épségben maradt homlokzata előtt. A gyönyörű trecento gótika, az elsőemeleti galéria dekoratív hármás ablakai, a monumentális, vaskoserejű torony, amelyet a rendezés színpadi dekorációja megfelelő stílusos hozzáépítésekkel hatalmas három tagozású színpaddá képezett ki, megragadó keret adtak a romantikus történethez. Az a megragadó kép, amelyet a reflektorfényekkel fantasztikusan megvilágított középkori várkastély adott, percekig lenyűgözve tartotta a nézőközönséget. Ezen a festőileg eszményi és akusztikai tekintetben is igen jónak bizonyult színpadon gróf Esterházy Ferenc elgondolásai alapján Oláh Gusztáv és Nádasi Kálmán rendezők nagyszerű lehetőségeket biztosítottak az opera szépségeinek. A börtönjelenet csakugyan megkapta itt az évszázados mély boltívek alatt hatásos couleur localját. A hatalmas szín emeletes nagy sikjai módot adtak a festői felvonulásokra és a karok impozáns elhelyezésére. A közönség csakugyan szinte odatapadt a színpadhoz és léleket visszafafojtva kísérte a melódiagazdag, meleg líraiságú operát, amelynek finom szépségei elsikkadtak a napoleoni katonák zürzavarában s amelyet a közönség annak idején nem értett meg és nagyon hidegen, szinte visszautasítón fogadott. Beethoven keserűn, megtört lélekkel vonult akkor vissza, hogy sebzett szívét új nyíl érje a martonvásári park ősi fái alatt.

Most, több mint százhuszonöt év távlatából, az avult szöveg ellenére is frissen, lebilincselően hatott ez a daljáték, amely zeneileg is magasrendű élvezettel szolgált. Eleonora-Fidelio szerepét Báthy Anna énekelte. Csengő hangjának behízelgő melegsége csillogott a gyönyörű áriákban, amelyeket biztos énektudással vitt diadalra. Kitűnő volt Rocco szegepében Kálmán Oszkár. Floresztánt Rösler Endre énekelte bravúrosan. Jó volt Réthy Eszter kedves Marcellinája és Losonczy kegyetlen Pizárrója. Megkapó színeket hoztak az együttesbe Székely Mihály, Szügyi Kálmán és Komáromy Pál. Külön elismerés jár a karnak különösen a rabok énekének bámulatos finom és árnyalati szépségekig kidolgozott előadásáért. Mely hatást tett a közzene, amelyet a zenekar Ferencsik János mesteri vezényletével adott elő. Itt bontakozott ki az est főnséges hangulata egész nagyszerűségében. Elöl a kastély félhomályban maradt álomszerű homlokzata. Fölül az éjszakai mély kék égbárpit sziporkázó csillagtüzeivel. Körül az évszázados fák sötétzöld lombkoronái a színteret magába ölelő park rejtelmes susogásával. A kürtök harsánny rivalgása felverte a fészkek csöndjét. A felriadt madarak énekbe kezdtek s a pianók kísérete mellett mintha csak a karmester vezényletére fűztek

volna bele feledhetetlen futamaikat a Beethoven partitúrába. Ferencsik, a fiatal karmester ragyogtatta tehetségét nemcsak ennek a közzenének vezényletével, hanem az előadás egész zenei részének zökkenéstelen, teljes harmóniájával. Percekig zúgott a taps a közzene után, de lelkesen harsant fel az egyes számok ellenállhatatlan hatása alatt is.

Elismerés illeti gróf Esterházy Ferencet és Fellner Alfrédot, akiknek úgy áldozatkészsége, mint sok munkája és ötlete biztosította a tatai ünnepi játékok szép sikerét. Azt hiszem, a Fidelio olyan trouvaille, amely tartósan megmaradhat a tatai játékok művészi középpontjának, akár csak a Jedermann Salzburgban.

Kállay Miklós.

HARANGVIRÁG.

Andai Ernő vígjátéka a Nemzeti Színházban.

Detre Dénes világhírű író együtt él fejedelmi villájában fiával, ifj. Detre Dénessel. Különváltan élő feleségét egy fiatal erdélyi úrileány, Ádám Magda helyettesíti, aki nemcsak házvezetőnője, hanem titkára és egy kicsit — műzsája is az írónak. Az ifjabb Dénes rosszalólag nézi apja áratlan flörtjét, mint eleve jól sejtjük: némi személyes érintettségből. Amikor Magdának beteg édesanyja meglátogatására Erdélybe kell utaznia, kipattan nagy titka: leveleit anyja megnyugtatóására Detre Dénesné címére intéztette; most azután az útlevel majd leleplezné a kegyes csalást. Az ifjú Dénes, akinek tanári barátságталansága érző szívet takar, rááll, hogy álházasságra lépjen Magdával, az útlevel érdekében s a haladéktalan elválás feltételével. Az erdélyi kis kúrián Magdát, az álmenyecskét megostromolja régi imádója, Balogh Gábor, de végszóra betoppan álférje, ifj. Dénes, és néhány korty bor kicsalja belőle a «tudatalatti» szerelem megvallását. Együtt utaznak vissza Pestre s ott már csak idősb Dénest kell eligazítani. Miután a tanár úrtól ez alig remélhető, megint csak Magda veszi kezébe a dolgot, az «irgalmi» házasságot irgalmatlanul állandósítja, a férjjelölt öreget pedig előlépteti — apóssá.

Operettnek igen jól megtenné ez a történet, vígjátéki hitele alig több a semminél: bábok mozgatása az egész s hozzá még únos-úntig ismert báboké. Ez a deressedő «világhírű» író, ez a nőügyekben analfabéta tanár, ez a talpraesett hajadon csakolyan régi ismerősünk, mint akár az író exripacs portása (a Szabinnók-beli Rettegi Fridolin unokája), vagy a gazdájánál sokkal gögösebb inas. S még az erdélyi úriház apraja-nagyja is ilyen jól bevált klisék gyűjteménye. Csoda-e, ha ily körülmények között a szereplők egyéni sorsa s az egésznek «megnyugtató» kimenetele iránt csak igen mérsékelten érdeklődünk? A Nemzeti Színház ezúttal megint a magánintézetek illetékessége felé kalandozott el, amelyek a rokonszenves szerzőnek esetleg százas előadássorozatot is biztosíthattak volna.

A közreműködők szívvel-lélekkel buzgólkodtak, sok nehézség nem is hárult rájuk, ezek a szerepek szinte készen állíthatók be az együttesbe, mely ezúttal Nagy Adorján irányításával igen jó játékötemet produkált. Petheő, Somogyi Erzsí, Pethes, Berky Lili, Sugár: egytől-egyig helytáll a rábizottakért. Az erdélyi felvonásban Ignác Rózsa és Hosszú Zoltán tökéletes hitelű székelysége igen üdítő. Mindenekfölött kiemelkedik pedig Uray Tivadar gazdag és finom játéka.

FÉNY A FALUBAN.

Máriáss Imre színműve a Nemzeti Színházban.

Süt a nap — mondta tizenöt esztendeje Zilahy Lajos, és a *mai* falu rajzát ígerte; hanem a tökéletes hitelességgel valamelyest adós maradt. Ég a villany — mondja most Máriáss Imre, és szintén a *mai* falu képével kecséget; hanem azért az a bizonyos *mai* falu továbbra is várhat az igazi drámairóra. Nem mintha Máriáss írói becsületes szándék, sőt írói tehetség nélkül nyúlna tárgyához; csak-hogy inkább novellai módon, mint valóban színszerű tömörítéssel. Korszerűsége sem hiányzik, de ez meg inkább csak indítékaiban található meg, semmint lélekismerő elmélyedésben.

Égjen a villany! — hirdeti a színmű hőse, a falusi bírónak úrrá nevelt, de állatalanságában az eke szarva mellé hazatért fia, értven ezen csakúgy a falujának valóságos elektrifikálását, mint a sötétben tapogatózó elmék megvilágosodását. A falu gyanakvó szelleme úri huncutságot szimatol a villamosvállalat ajánlatában, pedig némi helybeli huncutság is tapad a dologhoz, a számító molnár, meg csendes társa, a falu bírása részéről. A fiú gyanútlanul küzd a fényességért, míg a felbőszült munkátlanok ki nem kaparják az igazságot és ellenük nem zúdítják a falut. A lelkes fiatalembernek gyanúba keveredik a becsülete s majd hogy zátonyra nem fut házassági terve is a papkisasszony-nyal, aki körül a villamosítási terv legfőbb ellenzéke, a községi jegyző is legyeskedik. De a végén tisztázza a becsületét s megkapja a szerelmesét, mint ahogy a falu is a civilizációt sugárzó villanyvilágítást. Közben pedig a vén fejfel megszerelmesedett bíró is észére tér, amikor kiszemeltje megugrik a villamosági vállalat ravasz mérnökével.

Nagyon is sokágú cselekvény ez, azért azután jobbára epizódokra tördelődik az egész. Máriássnak jó szeme van, helyén van a szíve is, megértéssel és cifrázkodás nélkül rajzolja a parasztjait, de a drámai erősebb csomókötésig még nem futja a tehetségéből. Arra mindenkép rászolgált, hogy a Nemzeti Színház rendelkezésére bocsátotta színpadát, alkalmat adva, hogy azon biztosabb járást tanuljon.

Lelkesen, de nagyjából mégis a megszokás kereteiben folyt az előadás. A rokonszenves tehetségű Juhász József, aki eddig csak epizód szerepeket játszott, most vezetőhelyre került; szép és nem is sikertelen igyekevése mögött egyelőre egy kicsit ott bujkált a — komikus színész arcéle. Kürti községi bírása, Halmy Margit öregmamája klasszikusan magasrendű. Vándory Margit vénasszonystudiuma is kitűnő. Berky Lili, Szörényi Éva, Abonyi, Apáthy, Timár, Maklár, Hosszú nagy erősségei a gondal rendezett előadásnak.

JÁNOS VITÉZ.

Bakonyi Károly, Heltai Jenő és Kacsóh Pongrác daljátékának felújítása a Nemzeti Színházban.

Ezen a színpadon is felújításnak számít ez a mostani előadás, mert Hevesi Sándor is adatta már a Nemzeti deszkáin a klasszikussá lett izes-kedves mesét, mely azóta újabb rangemeléshez is jutott az Operaház műsorán. Sok értelme ezekután visszafogadásának nem igen volt, legfeljebb talán a júniusi hét igazolhatja; azonfelül rendezésének újszerűsége. Színpadi megoldása most nemcsak új, hanem valóban szép is. Jaschik Álmos megkapó háttereket tervezett, ezeket a körhorizontra vetítik. A távlati hatás így nem mindig kielégítő, még a legmeglepőbb és szemképrázatosabb kép: a tündérbirodalomé is inkább pompás gobelin szőnyegnek hat. Nagy-

ajtai Teréz pedig ragyogó ruhákat tervezett; s hogy több legyen a ragyogás: matyóviseletet adott a szereplőkre s ennek következtében a színpadi képek sem mutatják most az alföldi rónaságot, hanem enyhén hegyes-völgyes borsodi tájakat. Nem tehetek róla, de ebben olyasvalamit érzek, ami igen hasonlít a — paprikahamisításhoz. Már az eredeti daljáték is elkanyarodik valamelyest Petőfitől, most ez az új beállítás azután végkép elgyöngyösbokrétásítja Petőfi klasszikus egyszerűségét.

A másik fogyatéka az új előadásnak a — torkok körül mutatkozik. Különösen az Operaház felforgatása után a Nemzeti-beli kartársak nehéz feladat elé kerültek. A francia királykisasszony szerepét így is vendéggel, a graciózus megjelenésű, vá-

lasztékos játékmódorú és iskolázott énekhangú Eyssen Irénnel töltötték be. Mellette Kiss Ferenc énekli kellemes baritonhanggal és valódi magyar ízzel Bagó trombitás szép dalait. De már Dayka Margit egy kicsit alulmarad az énekrészeivel való küzdelemben, pedig egyéniségéhez egyébként pompásan talál a falu árvájának alakja. Jávornak viszont éppen az egyéniségétől idegen Kukorica János valódi lelke. Mutató legényt állít a színpadra, az éneklést is elvégzi úgyahogy, de a lélek valahogyan elszabadul az alakításából; népies zamat ürügye alatt valami mesterkélty, üres kántálást erőltet a beszédére.

A többiek friss kedvvel látják el szerepüket, a tündérek táncát pedig Pallay Anna növendékei, igen szépen.

Rédey Tivadar.

Z E N E.

A JÚNIUSI HETEK keretében zajlottak le az idej fővárosi zenei évad utolsó jelentősebb eseményei. Az ünnepi előadásokat az Operaház nyitotta meg. *Liszt Mefiszto* keringője szcenírozott balett formájában került bemutatásra, amelynek koreográfiáját Nijinsky Kyra írta és ő maga táncolta a főszerepet is. Elképzelésében a világ nagy keringő tánca kavargó, a jó és a rossz küzdelme, amelyben, bár a gonosz győzött, a lélek tisztaság után való sóvárgását mégsem tudja kipusztítani. Ezeket a gondolatokat azonban koreográfiája nem tudta elég világosan kifejezni. Még Margit szerepét csak valahogy megértjük, de Faust időnkint való felbukkanása, imbolygásai jelentésükben egészen homályosak. Maga Mefiszto nem is szerepel, helyette fenyegető szellemalakok mint a bűn szimbolumai lépnek föl, akik a keringő forgatagában hatalmukba ejtik

az életnek eddig zavartalanul örülő embereket. Egészében nagy hiánynak érezzük, hogy a Nijinsky szöveg homályos szimbolizmusával túlságosan elvonatkozik a zene eredeti programjától, amely Lenau Faustjának «Der Tanz in der Dorfschenke» c. epizódjához fűződik. A mű alaphangulata, a démoni drámaiság helyett az összefogó erő híján csak szétfolyó részleteket kapunk, melyek közül még a lírai momentumok a leg-sikerültebbek. A művésznő lágy, ábrándos mozdulatai, bár itt különösen artisztikusak, zenei szempontból igen kifejezők, mégsem tudták ellensúlyozni a formálás hiányait. A befejezésnél ezek különösen nyilvánvalók lettek, midőn a közönség csak akkor vette észre, hogy a műnek vége van, midőn a függöny már összecsapódott. Általában az egész rendezés, előadás kissé az elsietettség és ki nem dolgozottság benyomását keltette.

Utána *Dohnányi-Schnitzler* «Pierette fátyola» c. pantomimejének megrázó, sötét tragikuma, mély élményszerűsége annál erőteljesebben hatott. Dohnányi és felesége, Galfrès Elza (a mű koreografusa) itt valóban alkotó tehetségük legjavát nyújtották, hogy a szinte grande-guignoleba illő szöveget a zene és a mozdulat segítségével átnemesítsék. A zene annyira «beszéd», annyira magában hordja már a külső, belső történést gesztusait, hogy szinte csak ki kellett hámozni belőle a pantomime kifejező eszközeit. A II. felvonás báli jelenete újra megkapott nagyszerű zenei felépítésével. A mulatozó, táncoló fiatalság gondtalan öröme és a halál öleléséből menekülő menyasszony szörnyű rettegésének ellentéte a legnagyobb művészettel jut kifejezésre, míg a gyorspolka démoni iramának, sikoltó diszsonanciáinak borzalma megrázó hátteret nyújt Pierette lelki egyensúlyának teljes felbomlásához, kísérteties látomásaihoz.

Szalay Karola Pierette nehéz szerepében nemcsak tánc, hanem drámai tehetségének is legszebb teljesítményét nyújtja. Az utolsó felvonás fátyoltáncának vad kavargása, a megőrülés megjátszása különösen próbára teszi a legerősebb tehetségeket is. *Brada* Rezső mint Piero, *Kőszegi* mint Arlechino kitűnő alakítók. A zenekart *Ferencsik* pompás lendülettel vezette.

Befejezésül *Manuel de Falla* tüzes színpompájú, nagyszerű balettje, «A háromszögletű kalap» a két kitűnő főszereplővel, Vera Ilonával és Harangozó Gyulával került előadásra.

* * *

GOLDMARK «TÉLI REGE» operája 1912 óta nem szerepelt az Operaház műsorán. Nehezen találunk nyomósabb indokot arra, hogy a júniusi

hetekben miért éppen ennek a felújítására esett a választás. Maga a cselekmény igen vérszegény, Goldmark zenéje melodikus invencióban itt hozzá sem hasonlítható a Sába királynőjéhez, így hát mi marad más hátra, mint az ilyen sovány természetű művek legsikeresebb injekciójához fordulni: a látványos rendezéshez. *Fülöp Zoltán* hangulatos művészi díszletei, *Rékai* rendezése a II. felvonás kedves tavaszi képe, a nagy számban képviselt szépnem együttvéve annyit nyújtanak a szemnek, hogy némiképp felejtetik a mű egyhangúságát.

* * *

A MAGYAR MŰZENE, sajnos, igen kis szerephez jutott az ünnepi hetek alatt. Kitűnő Verdi előadásokat ugyancsak kitűnő idegen vendégszereplőkkel, klasszikus zenekari hangversenyeket az itt idéző külföldiek más országokban is megkaphatnak, így a faji művészeti képviselője legnagyobbbrészt a «*Gyöngyös bokréta*» szereplőire szorítkozott. Meg is feleltek ennek becsülettel. Ismét feltűntek a férficsoportok pompás táncai, a *mikófalvi legények* kampós-tánca, a *koppányszántói* kanásztánc és a *bugaci* gulyástánc. Bámulatos az a könnyedség, tökéletes ritmusérzék, amivel ezeket a nagy testi ügyességet kívánó táncokat járják. Mennyi motívumot leshetne itt el a magyar balett megteremtője! A *szanyi* férficsoport már nemcsak táncával, hanem többszólamú énekkarával is kitűnt. Egyetlen lelkes vezető, egy egyszerű néptanító is rávezetheti a népet arra, hogy az általa teremtett dalok milyen szépen hangzanak a többszólamú csoportnéklésben is. Nagy sikerük, reméljük, buzdítóan hat a jövőre is. *Hosszúhetény* feltűnt gyönyörű régi viseletével, régi dalaival. Egy-egy asszony, leány mongolos vágású arca, hajviselete, ruhájának

keleti pompája szinte bámulatba ejtő élethűséggel idézik az őshazát. Élő bizonyítékok ezek fölklöre kutatóink számára, akik Ázsiában keresik a magyar néplelek alkotásainak ősi forrásait. Legnagyobb sikere volt most is a *szentistváni* kedves gyermekcsoportnak. Helyrevaló, szép növésű kis fiúk, leányok, akik olyan tisztán énekelnek és olyan ritmikusan mozognak, hogy tanulhatna tőlük sok drága pénzen szaktanításban részesülő városi gyerek. Nehéz volna felsorolni a különféle falusi csoportok szebbnél-szebb öltözeteit, minden kis részében kifogyhatatlan fantáziával készített darbjait, a pompás csárdástáncok számtalan változatait. Csak egy rontja az élvezetet. A mesterkélt környezet, a színház az igazi termőtalajából kiszakított népművészetet már sokban megcsinált, megrendezett színjátékhoz teszi hasonlónvá, amiből már hiányzik a mezők illata, a magyar falu, a magyar táj igazi lelke. A tánc hevében itt-ott fellángol a hamisítatlan magyar temperamentum, de a gesztusok, az éneklés már nem közvetlen adott hangulat kifejezői, hanem lerí róluk a «beállítottság.» De hát lehetetlent nem követelhetünk, s aki nem ismeri azt a csodálatos varázst, ami a magyar dal és a magyar táj sajátos hangulati összeolvadásából fakad, észre sem veheti a nagy különbséget a nép színpadi szereplése és otthoni természetes viselkedése között. Legfontosabb, hogy fővárosunk ilyen módon mégis közelebb jut a falu megismeréséhez, mint a faji önismeret legfőbb forrásához.

* * *

A NEMZETI MÚZEUM LISZT FERENC EMLÉKKIÁLLÍTÁSA méltóképen egészítette ki a jubileumi év zenei ünnepeit. Gazdag anyag gyűlt össze a Nemzeti Múzeum, a Zeneművészeti Főiskola és számos magános szívességből átengedett Liszt ereklyéiből. Mindezekből 500 darab került kiállításra.

A rendezés igen tanulságosan, kronologikus sorrendben tünteti fel Liszt gyermekkorára, családjára, a párisi évekre, vándorlásaira, weimari korszakára, majd pesti tartózkodására vonatkozó anyagot. Különösen nagy a Liszttől írt levelek száma: külön tárlók tüntetik fel azokat, amelyekben Liszt kimondottan magyarnak vallja magát. Olvasva ezeket a sorokat, szinte érthetetlennek találjuk, hogy mi szükség lehet itt még a folytonos bizonyítgatásokra. Lehet itt valakinek számbavehető szava olyan tekintélyű legfőbb fórum ellen, mint maga Liszt Ferenc? Liszt zeneszerzési technikájának megismerésére, jellemzésére igen értékes források az igen szép számmal képviselt kézíratos partitúrák. A Liszt művészi pályafutására vonatkozó művészi emléktárgyak, sok igen érdekes, különösen Liszt öreg korából való fénykép, külföldről kölcsönkapott sok értékes rajz, aquarell, Madarász, Barabás, Munkácsy, Than, Lenbach ismert Liszt portréi stb. teszik a kiállítást változatosabbá. A megnyitó ünnepélynek különösen bensőséges hangulatot adott Liszt zongorájának Göllerichné Voigt Gizella, a hófehér hajú Liszt tanítvány és Dohnányi Ernő művészi játékával való megszólaltatása. *Prahács Margit dr.*